

Goede doelen kunnen overheidsbezuinigingen niet zomaar opvangen

Samenvatting proefschrift *Philanthropy in the welfare state: Why charitable donations do not simply substitute government support*

Overheden verwachten steeds meer van maatschappelijke organisaties. Kunnen goede doelen de gaten vullen die de overheid achterlaat?

(Typisch voorbeeld: culturele instellingen moeten zich met minder subsidie richten op privaat geld en "cultureel ondernemerschap")

Concurrentie tussen goede doelen laait op
'Vechten om elke euro nu subsidie wegvalt'

Het Parool

We geven gul, ondanks crisis

NRC Handelsblad

Kabinet snoeit in subsidie aan hulporganisaties

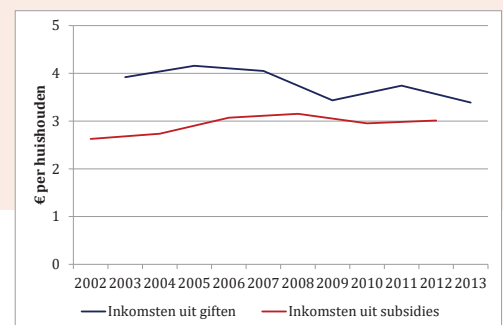
de Volkskrant

De gemiddelde Nederlander weet helemaal niet waar overheidsgeld precies naartoe gaat...

...daarom is er over het algemeen geen verband tussen overheidsbestedingen en giften aan goede doelen

Alleen met de juiste informatie zijn donateurs te mobiliseren om bezuinigingen op te vangen

Geachte donateur,

We hebben uw bijdrage hard nodig. In 2015 ontvingen we nog € 300.000 subsidie van de overheid, maar in 2016 kregen we geen enkele overheidssteun meer...

AANBEVELINGEN VOOR OVERHEDEN

- 1. Verwacht niet te veel** van maatschappelijke organisaties. Goede doelen kunnen subsidiegaten van de overheid meestal niet opvullen met inkomsten uit fondsenwerving.
- 2. Communiceer** over het beleid en de gevolgen ervan. Donateurs kun je activeren door ze te informeren.
- 3. Kijk verder** dan dat ene project. Bezuinigingen in een sector kunnen donateurs wegtrekken uit andere sectoren.

Arjen de Wit
Centrum voor Filantropische Studies
Vrije Universiteit Amsterdam
arjendewit@gmail.com
@arjen_dewit

Proefschrift Arjen de Wit
Philanthropy in the welfare state
Why charitable donations do not simply substitute government support

Er is veel onderzoek naar het argument dat toenemende overheidsuitgaven donaties aan goede doelen “verdrijven”, terwijl afnemende overheidsuitgaven juist zouden leiden tot meer donaties. Het is maar de vraag of deze verdrijvingshypothese klopt. Het meeste bewijs komt van laboratoriumexperimenten in de gedragseconomie, terwijl sociologische studies meestal geen verband vinden.

Deze dissertatie probeert het gat tussen de gedragseconomie en de sociologie te overbruggen. Er zijn allerlei mediërende en modererende factoren die de uiteenlopende resultaten kunnen verklaren. Het onderzoek in deze dissertatie bekijkt een aantal van deze factoren met experimentele en niet-experimentele methoden.

Weinig bewijs

Het bewijs voor de verdrijvingshypothese is weinig overtuigend. Analyses met landenvergelijkende data, een longitudinale enquête en scenariovragen laten onder de streep ofwel geen, ofwel een positief verband zien tussen overheidsbestedingen en donaties aan goede doelen.

Natuurbescherming is het terrein waar substitutie tussen overheidsbestedingen en donaties het meest waarschijnlijk is. Het sterkste bewijs voor een *positief* verband is te zien op de terreinen milieu, onderwijs en onderzoek, en internationale hulp. De bevindingen voor gezondheid en sociale doelen zijn niet eenduidig.

Er is een wisselwerking tussen donaties in verschillende sectoren. Zo lijkt het erop dat overheidsbestedingen op het gebied van gezondheid en sociale voorzieningen donateurs naar meer “expressieve” doelen drijven, zoals internationale hulp of kunst en cultuur.

Informatie

Mensen moeten wel *weten* dat overheidsbestedingen veranderen voordat ze hun donatie daarop kunnen aanpassen. Dit lijkt een open deur, maar de rol van informatie is grotendeels onbenoemd gebleven in het academische debat. Veranderingen in overheidsbestedingen worden vaak niet genoemd in de media, waardoor het onwaarschijnlijk is dat ze een direct effect hebben op geefgedrag. Als mensen op

de hoogte worden gebracht van bestaande bezuinigingen bij een specifieke organisatie kan dat leiden tot een toename van het aantal donateurs met zo’n twintig procent.

Verder blijken niet alle sociale groepen op dezelfde manier te reageren op veranderingen in overheidsbestedingen. Mensen die een hogere opleiding hebben afgerond, die sterkere prosociale waarden hebben, die meer vertrouwen hebben in goededoelenorganisaties en die vaker gevraagd worden om te geven, zijn eerder geneigd om bezuinigingen te compenseren. Mensen die meer empathisch zijn en meer vertrouwen hebben in de overheid zijn juist *minder* geneigd hun donaties te verhogen na overheidsbezuinigingen. Organisaties die geconfronteerd worden met afnemende overheids subsidies kunnen dit soort donorprofielen gebruiken in de fondsenwerving.

Wees voorzichtig

Het advies voor beleidsmakers is duidelijk: wees voorzichtig met bezuinigingen als je de particuliere financiering van een gezonde filantropische sector wilt bevorderen. Zelfs als particuliere giften toenemen kunnen ze de afnemende overheidsbijdragen nooit volledig compenseren. In specifieke gevallen, echter, kunnen burgers geactiveerd worden om te geven. Door te overleggen met maatschappelijke organisaties, de beleidscontext zorgvuldig te bestuderen en nota te nemen van het beschikbare onderzoek, kan duidelijk worden wat de mogelijke gevolgen zijn van verschillende budgettaire keuzes.

Over het algemeen zijn filantropie en overheidsbestedingen geen substituten, en dat is een belangrijk inzicht voor beleidsmakers en professionals in de filantropische sector.

Juli 2017, Vrije Universiteit Amsterdam

Begeleiders:

René Bekkers (Vrije Universiteit Amsterdam)

Marjolein Broese van Groenou (Vrije Universiteit Amsterdam)

Beate Völker (Universiteit van Amsterdam)